

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Justis- og politidepartementet v/Ingeborg Gjølstad
Boks 8005 Dep
0030 OSLO

Sendes kun på epost til: ingeborg.gjolstad@jd.dep.no

Deres ref.:

Vår ref.: 15/5797

Dato: 05.12.2015

Høring - Advokaten i samfunnet. Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand

Den norske Legeforening viser til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet 13. mai 2015 hvor Advokatlovutvalgets utredning med forslag til nytt regelverk for advokater og andre som yter rettslig bistand sendes ut på høring.

Legeforeningen har synspunkter på utredningen og lovforslagene – både som arbeidsgiver for en rekke advokater/ advokatfullmektiger og av mer prinsipiell og overordnet karakter.

Overordnede merknader

Det synes å være stor grad av enighet om at dagens regelverk for advokater er både fragmentert og utydelig, og derfor bør moderniseres. Legeforeningen mener at utvalget påpeker prinsipielle vurderinger knyttet til behovet for advokaters uavhengighet og tillit, som bør tas på alvor og foranledige både tydeliggjøring og endringer av regelverket.

Vi mener likevel det er grunn til å reise spørsmål om problembeskrivelsen er tilstrekkelig til å danne grunnlag for så omfattende nyregulering som det her er tale om. Vårt hovedinntrykk er at utredningen inneholder forslag til en svært omfattende gjennomregulering med tilhørende prinsipielle begrensninger i organisasjonsfriheten basert på en uklar problembeskrivelse og tidvis manglende dokumentasjon.

Noen av temaene i forslaget synes å ha en noe for teoretiserende tilnærming og oppstiller postulater. Legeforeningen mener at det er en for svak analyse og fremstilling av de utfordringer som skal rettes opp med nye bestemmelser. Et eksempel på dette er de foreslåtte reglene som gjelder advokatfullmektiger. Det er vanskelig å se at de foreslåtte bestemmelser vil lede til bedre kvalifiseringsløp til advokatbevilling enn dagens regler. Et annet eksempel er detaljreguleringen av hvordan internadvokater fysisk skal organiseres.

Utredningen gjelder en yrkesutøvelse med høye kompetansekrav som i stor grad skjer i små bedrifter hvor utøverne selv er næringsdrivende eller ansatt i eget selskap. Virksomhetene er avhengige av å utvikle sine egne medarbeidere, basert på en mester-svenn tilnærming. Det bør tilstrebes at advokatyrrket kan utøves med høy grad av uavhengighet og tillit, samtidig som unødvendige restriksjoner unngås. Profesjonsutviklingen og samfunnet vil være best

tjent med at utøverne selv gjennom frie og demokratiske prosesser former utviklingen av faget og etiske standarder. Det er grunn til å spørre om det foreliggende forslaget i tilstrekkelig grad ivaretar dette og om det finnes bedre alternativer til utvalgets forslag.

Uavhengighetsprinsippet og organisering av advokatvirksomhet

Utvalget foreslår å kategorisere advokatene i tre grupper ut fra måten de driver sin virksomhet på; advokater i advokatforetak, internadvokater og organisasjonsadvokater.

Det grunnleggende hensynet bak reglene for organiseringen av advokatvirksomhet er behovet for å sikre advokaters uavhengighet, se § 21. I følge lovutvalget vil uavhengighetskravet begrense advokaters adgang til å kombinere advokatvirksomhet med annen type virksomhet. Dette gjelder for alle de tre kategoriene advokater, og innebærer blant annet at advokater som tar del i ledelsen i en virksomhet ikke kan påta seg advokatoppdrag for virksomheten, se § 22.

Utvalget mener det er behov for særlige lovreguleringer som sikrer uavhengigheten til internadvokater og organisasjonsadvokater, se §§ 18 og 19. Begrunnelsen er at disse advokatgruppene har et bindings- og lojalitetsforhold til arbeidsgiveren som ikke på samme måte gjelder for advokater i advokatforetak. Særlig gjelder dette for gruppen internadvokater.

Legeforeningens syn

Legeforeningen mener kategorisering av advokater i tre grupper ut fra måten de driver sin virksomhet på er en ryddig og hensiktsmessig inndeling. Ordningen med internadvokater og organisasjonsadvokater gir arbeidsgiver og medlemmer av organisasjoner en god tilgang til rettsbistand. Det er viktig at dette blir anerkjent, og at disse advokatgruppene defineres innenfor det som er advokatenes kjerneområde.

Med bakgrunn i at Legeforeningens advokater faller inn under kategoriene internadvokater og organisasjonsadvokater, vil denne delen av høringsuttalelsen særlig rette seg mot disse to advokatgruppene.

Legeforeningen støtter lovutvalgets vektlegging av at advokaters uavhengighet er et grunnleggende prinsipp for organiseringen av advokatvirksomheten, og at dette gjelder alle de tre kategoriene advokatgruppene. Overordnet sett er vi imidlertid kritisk til lovutvalgets betoning av at internadvokater og organisasjonsadvokater i utgangspunktet er mer avhengige av arbeidsgiver enn det som gjelder for advokater i advokatforetak og deres relasjon til sine eksterne klienter.

Sistnevnte gruppe vil etter Legeforeningens syn være minst like bundet til sine klienter gjennom det behovet denne gruppen har for økonomisk inntjening. Særlig gjelder dette i store advokatforetak som over år har utviklet et økonomisk avhengighetsforhold til tunge kommersielle klienter. Nettopp fordi internadvokater og organisasjonsadvokater gir rettslig bistand uten at det stilles krav om økonomisk inntjening, kan det like gjerne argumenteres for at disse advokatgruppene har en særskilt forutsetning for å gi rettslige råd som er uavhengige og faglig objektive.

Legeforeningen er videre kritisk til flere av de konkrete lovforslagene som gjelder internadvokater.

Lovutvalgets forslag til å organisere internadvokatenes innplassering i virksomheten framstår etter vår mening som svært rigid, se § 18 annet ledd. Vi er enig i det overordnede prinsippet

om at den organisatoriske plasseringen må sikre internadvokatens uavhengighet, men finner det unødvendig at loven pålegger alle virksomheter med internadvokater at de skal organiseres i enhet som er administrativt adskilt fra arbeidsgivers øvrige virksomhet.

Det er godt mulig at dette kan være en god organisering for noen, men for andre vil dette både være tungvint og uhensiktsmessig. For eksempel for interesseforeninger med ansatte advokater vil situasjonen ofte være den at advokatene både er organisasjonsadvokater og internadvokater. Lovforslagets insistering på at en modell er den riktige, vil kunne medføre store praktiske problemer og potensielt effektivitetstap. Vi mener derfor det er unødvendig at det i lovs form detaljreguleres hvordan organiseringen av internadvokater skal foregå. Det bør være tilstrekkelig at loven slår fast at organiseringen bør skje på en slik måte at uavhengigheten til denne gruppen blir ivaretatt, og at det overlates til den enkelte virksomhet å finne ut hvordan dette best kan skje ut fra virksomhetens egenart. Vi foreslår derfor at tredje og fjerde setning i § 18 annet ledd strykes.

Legeforeningen er også kritisk til lovforslagets merknader til § 18 tredje ledd. Her har vi riktignok ingen innvendinger til selve lovteksten, hvor det grunnleggende prinsippet om at internadvokater ikke skal utføre oppgaver som kan gå ut over dennes uavhengighet blir fastslått. Vi mener imidlertid at merknadene til lovteksten på dette punktet går for langt i å detaljregulere hva dette konkret skal innebære. Konkret mener vi at det ikke er nødvendig å pålegge internadvokater som har andre roller enn advokatrollen for samme arbeidsgiver at det bør gjøres i en annen stilling enn i stillingen som internadvokat.

Vi finner det videre uklart hva lovutvalget mener med at «internadvokaten ikke bør ha en rolle hvor han tar forretningsmessige beslutninger i virksomheten». Vi er enig i at en advokat som sitter i et styre eller som er øverste leder i en virksomhet ikke samtidig kan opptre som advokat for virksomheten. Men dette er ikke like opplagt for advokater som har lederansvar på et lavere nivå. I mange tilfeller vil det for eksempel være en klar fordel for kvaliteten på den rettslige rådgivningen at internadvokaten har vært med på beslutninger og slik har inngående kjennskap til saken.

De innskrenkninger lovutvalget her gjør i adgangen til å virke som advokat, mener Legeforeningen er lite tilfredsstillende underbygget, og det vises heller ikke til dokumentasjon på at dette er et problem i dag. Det tydelige utgangspunktet bør være at advokatvirksomhet er et fritt akademisk yrke, og hvor skranker bør vært godt begrunnet. Slike skranker bør være forsvarlighet og advokatetikk. Det redegjøres i liten grad for hva som er problemer med dagens reguleringer, utover bruk av honnørord som uavhengighet.

Advokatfullmektiger

Vilkår for å bli advokatfullmektig

Utvalget mener at kvalifikasjonene for å bli advokatfullmektig etter domstolloven § 223 andre ledd, i hovedsak bør videreføres. Kravet om hederligandel skal erstattes av krav om godandel.

Etter utvalgets syn tilsier ressurs hensyn at det bør overlates til det enkelte advokatforetak å kontrollere at vilkårene er oppfylt. Herunder skal blant annet advokatforetaket kontrollere at kravet til utdanning er oppfylt, samt at advokatfullmektigen har godandel. I virksomheter med internadvokater eller organisasjonsadvokater skal en advokat i virksomheten ha ansvaret. Advokatsamfunnet gis mulighet til å kunne etterprøve om vilkårene er oppfylt.

Legeforeningens syn

Etter Legeforeningens syn er utvalgets forslag godt dersom det kun ses ut fra et effektivitetsperspektiv. Hensynet til en ensartet praksis tilsier imidlertid at de mer skjønsmessige vurderingene, herunder krav til god vandel, foretas av et sentralt organ og ikke av den enkelte virksomhetsledelse. Selv om virksomhetens ledelse har anledning til å rådføre seg med Advokatsamfunnet, er det etter vårt syn grunn til å tro at dette ikke vil bli gjort i alle tilfeller. Det vil da være en fare for at man ikke får en ensartet praksis knyttet til godkjenning av advokatfullmektiger. Etter vårt syn vil det også være problematisk dersom arbeidsgiver godkjenner vilkårene og advokatfullmektigen på et senere tidspunkt, eksempelvis ved søknad om advokatbevilling, får tilbakemelding fra Advokatsamfunnet om at vilkårene for å være advokatfullmektig likevel ikke var oppfylt. Etter vårt syn vil det være urimelig om dette i så fall skal gå ut over en godtroende advokatfullmektig.

På bakgrunn av ovennevnte støtter ikke Legeforeningen utvalgets forslag, men foreslår i stedet at ansvaret for å godkjenne vilkårene for å bli advokatfullmektig legges til et sentralt organ.

Advokatens plikt til oppfølging av advokatfullmektiger

Utvalget mener at det bør gjelde lovbestemte krav til tilsyn med, og oppfølging av, advokatfullmektigen. Utvalget foreslår videre at det skal utpekes en advokat som fører tilsyn med advokatfullmektigens virksomhet og sørger for at advokatfullmektigen gis forsvarlig veiledning (obligatorisk fadderordning). Manglende oppfølging av dette ansvaret bør etter omstendighetene kunne føre til disiplinærreaksjon.

Fullmektigen vil være legitimert til opptre på vegne av alle ansatte advokater i virksomheten. Advokatfullmektigene må imidlertid arbeide under én prinsipal i den enkelte sak. Prinsipalen har ansvaret for arbeidet advokatfullmektigen gjør i saken. Utvalget mener dette bør fremgå uttrykkelig av loven. Ansvaret innebærer at forsømmelser advokatfullmektigen begår, kan føre til at prinsipalen blir møtt med reaksjoner fra tilsyns- og disiplinærmyndigheter.

Legeforeningens syn

Legeforeningen støtter utvalgets forslag om at det ved ansettelse av advokatfullmektig skal utpekes én advokat som har en særskilt veiledningsplikt overfor fullmektigen. Etter vårt syn er det også positivt at prinsipalens ansvar er tydeliggjort i utvalgtes forslag til ny advokatlov. Samlet sett vil forslaget kunne føre til en tettere oppfølging og veiledning av fullmektigen, noe som vil være til gunst både for det rettsøkende publikum samt for fullmektigens egen læringssituasjon.

Vilkår for å få advokatbevilling

Utvalget foreslår å erstatte dagens advokatkurs med en obligatorisk grunnutdanning for advokater tilsvarende ett semesters fulltids studium, altså 30 studiepoeng. Utdanningen skal etter forslaget også kunne tas som et deltidsstudium. Utvalget foreslår at Advokatsamfunnet fastsetter forskrifter med kravene til utdanningen og fører tilsyn med utdanningen.

Utvalget foreslår å fjerne dagens prosedyrekrav og at praksistiden utvides til tre år. Etter utvalgets syn bør all juridisk praksis være kvalifiserende, under forutsetning av at advokatfullmektigens arbeid hovedsakelig består i å yte rettslig bistand. Hovedinnvendingen for å fjerne dagens prosedyrekrav er at et slikt krav etter utvalgets syn virker prosessdrivende.

Legeforeningens syn

Legeforeningen støtter ikke utvalgets forslag om å erstatte dagens advokatkurs med en advokatutdanning tilsvarende 30 studiepoeng. Legeforeningen stiller seg også negativt til forslaget om at praksiskravet anses oppfylt så lenge man har vært i en hvilken som helst juridisk virksomhet i tre år. Etter Legeforeningens syn er en av hovedinnvendingene mot forslagene at det trekker kommende advokater ut av praksis fremfor å sørge for at opplæringen skjer praksisnært.

Advokater driver gjerne små virksomheter hvor opplæringsbehovet dels er advokatfaglig og dels opplæring i sunn forretningsdrift. Dagens prosedyrekrav samt praktisk erfaring i form av arbeid som advokatfullmektig med klientkontakt under tett oppfølging av prinsipal, er etter vårt syn det man lærer best av. Slik erfaring kan ikke på en fullgod måte erstattes av et teoretisk studium med fiktive prosedyreøvelser. Etter vårt syn kan det heller ikke oppnås ved å arbeide tre år som eksempelvis juridisk rådgiver i den offentlige forvaltning uten noen form for klientkontakt.

Legeforeningen finner også grunn til å reise spørsmål om hvilket belegg utvalget har for å mene at dagens ordning ikke sikrer god nok kvalitet på advokater.

I stedet for å trekke ut arbeidskraft til teoribasert studium, bør det vurderes tydeligere veilederkrav for prinsipalene. Vi mener også at det er en mangel at utvalget overhodet ikke har vurdert om og eventuelt hvilken rolle det juridiske studiet kunne ha for å forberede studentene på en advokathverdag. Som eksempel kan nevnes den betydelige utvikling det har vært i medisinstudiet på utplassering i praksis.

Vi finner også grunn til å bemerke at et krav om advokatutdanning på 30 studiepoeng vil kunne være belastende både for den enkelte advokatfullmektig/jurist og for arbeidsgiver. Dette gjelder selv om utvalget foreslår at kostnadene skal dekkes av det offentlige. Utvalgets forslag vil etter vårt syn kunne medføre at mange jurister tar advokatutdanningen i forlengelsen av studiet, i frykt for at arbeidsgiver ikke ønsker å ansette personer som ikke allerede har tatt advokatutdanningen. Etter Legeforeningens syn vil dette være svært uheldig idet opplæring i praktisk advokatvirksomhet tidsmessig bør sammenfalle med tidspunktet hvor den enkelte jurist/advokatfullmektig faktisk skal utføre advokatvirksomhet. En situasjon hvor en jurist tar advokatutdanningen i forlengelsen av studiet for deretter å arbeide tre år i den offentlige forvaltning, uten noen form for praktisk advokatarbeid, vil etter vårt syn ikke gjøre vedkommende godt nok rustet til å være advokat.

Slik vi ser det tilsier også vektige samfunnsøkonomiske hensyn at ferdigutdannete jurister raskest mulig kommer i/holdes i arbeid og ikke må sitte et halvt år til med studier.

Taushetsplikt, arkivhold, informasjonssikkerhet og personvern

Dagens regler om taushetsplikt foreslås i hovedsak videreført, med en mer en systematisk og samlet regulering. Det foreslås blant annet en egen lovbestemmelse som regulerer hovedregelen om advokaters yrkesmessige taushetsplikt, og en egen bestemmelse som uttømmende regulerer adgangen til å gjøre unntak. Videre oppstilles egne bestemmelser om informasjonssikkerhet, personvern og arkivhold.

Legeforeningens syn

Legeforeningen støtter en mer systematisk lovfesting av aktuelle tema.

Legeforeningen mener at en streng og tydelig regulering av taushetsplikten prinsipielt sett er viktig. Tilliten til advokaters taushetsplikt og fortrolige håndtering av klient- og saksinformasjon er grunnleggende for rettssikkerheten. Vi konstaterer at utvalget foreslår en uttømmende regulering av unntakene. Det er ambisiøst å oppstille en uttømmende unntaksbestemmelse som ikke på noen vilkår åpner for skjønnsmessige vurderinger og der eventuelle nye unntak forutsetter en endring i advokatloven. Basert på de utfordringer det gir når ulike typer sektorlovgivning oppstiller unntak som i praksis uthuler taushetsplikten, støtter vi likevel forslaget. Legeforeningen oppfordrer samtidig til at man særskilt evaluerer konsekvensene av bestemmelsen etter en viss virketid.

Til unntaksbestemmelsene bemerker vi at en advokat i forbindelse med en tilsynssak må kunne ivareta sine interesser overfor tilsynsorganet. Det går klart frem av forslagets § 28 b) jf. § 78 at «*Advokatsamfunnet og Advokatnemnda skal ha tilgang til informasjon som er underlagt taushetsplikt*». Det fremgår av merknadene til § 27 første ledd c) at også advokaten i en disiplinær sak for Advokatnemnda vil kunne legge frem taushetsbelagt materiale. Legeforeningen mener at advokatens rett til å ivareta sine interesser i forbindelse med en tilsynssak burde fremgå tydeligere av lovbestemmelsens ordlyd.

Utvalget ser behovet for kunnskaps- og informasjonsutveksling internt i virksomhetene, og det vil være adgang til å etablere presedensarkiv. Legeforeningen støtter dette, og viser til at det i organisasjoner kan ha stor betydning for kvaliteten på juridiske råd, effektivitet og rettssikkerhet at advokatene har mulighet til å gjenfinne informasjon fra tidligere håndterte saker. Utvalget forutsetter at informasjon som legges i et presedensarkiv blir anonymisert. Legeforeningen bemerker at kravet til anonymiseringsgrad må sees i sammenheng med at enhver som vil ha tilgang til et slikt arkiv vil tilhøre advokatens organisasjon/firma, og selv være underlagt taushetsplikt. Det er uansett viktig at en viss veiledning blir gitt rundt dette.

For øvrig nevner vi i denne forbindelse at helsepersonelloven § 29 c har innført en egen bestemmelse om «*Opplysninger til bruk i læringsarbeid og kvalitetssikring*». På visse nærmere angitte vilkår åpner denne bestemmelsen for en viss grad av innsyn ut fra nevnte hensyn. Bestemmelsen kan muligens være til inspirasjon i det videre arbeidet med ny advokatlov, da taushetsplikten har noen likartede sider for leger og advokater.

Når det gjelder arkivhold, presiserer utvalget at plikten er et personlig ansvar. Legeforeningen bemerker at det uansett (og kanskje nettopp særlig av den grunn) er behov for klare regler rundt ansvaret for arkiver der en advokat slutter i en virksomhet, ved overdragelse av virksomheter etc. Nettopp i disse situasjonene kan utfordringer knyttet til rettigheter og ansvar for arkiver oppstå.

Organisatorisk modell - Advokatsamfunnet

Utvalget drøfter flere forskjellige organisatoriske modeller for å ivareta de ulike mekanismene som må ligge til reguleringen av advokatvirksomhet, blant annet: Tilsyn, disiplinærmyndighet, utarbeidelse av faglige standarder og interessepolitikk.

Utvalget faller ned på en anbefaling om regulering av et Advokatsamfunn, med obligatorisk medlemskap for alle som skal utøve virke som advokat (Modell 3: Tvungent medlemskap i «Advokatsamfunnet» (bredt advokatsamfunn)).

Legeforeningens syn

Legeforeningen ser at flere argumenter kan tale for en slik løsning, men er likevel spørrende til om den valgte modellen er den beste. Vi finner grunn til å bemerke at løsningen allerede er oppfattet som kontroversiell, og at også vi ser ulike prinsipielle betenkeligheter. Det vises her særlig til at forslaget innebærer en klar begrensning i organisasjonsfriheten for en gruppe akademiske utøvere av et i utgangspunktet fritt yrke. Legeforeningen mener utredningen viser at det finnes alternativer som ville passet bedre i en norsk kontekst, men som bare i begrenset grad synes utredet.

Utvalget viser selv til Europarådets ministerkomités anbefaling nr. 21 (2000)², prinsipp V om forbindelser. Her er det fremhevet at advokater bør tillates, og oppfordres til, å danne foreninger hvor formålet er «*strengthening professional standards and safeguarding the independence and interest of lawyers*». I anbefalingens prinsipp V nr. 2 følger det at slike foreninger skal være selvregulerende og uavhengige av myndighetene.

På tross av disse klare anbefalingene, lander likevel utvalget på et forslag til modell om en lovregulert organisasjon med tvungent medlemskap uten full frihet til for eksempel å definere faglige standarder.

Utvalget viser videre til negative erfaringer fra Danmark med et «tosporet» system:

«Det samlede utvalget peker på at dagens ordning for Advokatsamfundet i Danmark ble innført i 2007. For å unngå å krenke EMK, ble det stiftet en ny bransjeorganisasjon for å ivareta advokatenes næringsinteresser. Denne organisasjonen kom i tillegg til Advokatsamfundet. Erfaringene fra omstruktureringen og oppdelingen i Danmark viser at det i praksis har vært problematisk med to organisasjoner med formål og medlemsmasse som ligger tett opp til hverandre. Dette har ført til uklarhet og uenighet rundt foreningenes saklige virkeområde.»

Utvalgets forslag innebærer likevel en modell som i prinsippet er tosporet, men med sterke føringer i retning av en fusjon mellom Advokatforeningen og Advokatsamfunnet. Etter Legeforeningens syn er det betenkelig å bygge en lovregulert ordning med tvungent medlemskap basert på en slik intendert fusjon som heller ikke er nærmere beskrevet i utredningen. I praksis er det sannsynlig (hvilket også fremkommer av utredningen) at man vil ende opp med ett organ som skal ivareta både tilsyn, fagutvikling og interessepolitikk. Medlemskapet i dette organet vil være tvungent og lovregulert, og dermed legge sterke begrensninger på organisasjonsdemokratiet.

Legeforeningen mener videre at utvalgets forslag om et obligatorisk medlemskap for alle advokater i et Advokatsamfunn, er uklar på det mest vesentlige punktet, nemlig utøvelsen av interessepolitikk og forholdet mellom et lovregulert advokatsamfunn og en fristilt interesseorganisasjon for advokatene.

I utredningen uttales det blant annet på side 337: «*Utvalget mener Advokatsamfunnet kan og bør uttale seg, for eksempel juridiskfaglig, om rettssikkerhetsspørsmål og peke på rammeverk som er nødvendige for en rettsstat.*» Det heter videre at «*det bør (...) stilles krav til balanserte utspill på vegne av Advokatsamfunnet*». Disse uttalelsene legger klare føringer for Advokatsamfunnets interessepolitisk opptreden, og Legeforeningen anser at dette vil påvirke advokatenes stemme i offentligheten på en negativ måte.

Dersom (når) fusjonen mellom Advokatsamfunnet og Advokatforeningen blir et faktum, er det et ubesvart spørsmål hvilket rom det vil være for de mer kontroversielle standpunkt og spissede diskusjoner vedrørende for eksempel arbeidsvilkår og økonomi. At dette ligger under den samme paraply som skal ivareta det offentlig regulerte tilsyn og disiplinærsystem, vil sannsynligvis enten legge begrensninger på utøvelse av interessepolitikk eller svekke legitimiteten til Advokatsamfunnet.

Legeforeningen mener at departementet i stedet burde gå inn for en modifisert versjon av modell 2, slik den er gjort rede for i utredningen. Her beskrives «Advokattilsynet» som et uavhengig særorgan med ansvar for tilsyns- og disiplinærfunksjoner (vi kommenterer disse funksjonene nærmere nedenfor). Med særorgan menes at det opprettes ved lov og ledes av et råd eller styre som utpekes av ulike miljøer. Etter vår oppfatning ville man kunne komme tilstrekkelig langt med å markere uavhengighet med et slikt organ, og samtidig ikke gå på akkord med grunnleggende prinsipper om organisasjonsfrihet og profesjonenes adgang til selvregulering. En slik løsning vil måtte inneholde en formalisert rolle for den representative organisasjonen for advokatene til selv bidra til å utforme faglige standarder og etiske forpliktelser. Etter vår oppfatning er frie og demokratiske profesjonsorganisasjoner best egnet til å ivareta behovet for fagutvikling.

Vi finner grunn til å spørre hvorfor modell 2 ("særorgan") har fått så liten plass i utredningen, all den tid utvalget selv vurderer dette som det mest aktuelle alternativet til «Advokatsamfunn-modellen».

Tilsyns- og disiplinærordningen

Utvalget går inn for en ordning hvor advokatstanden selv – og ikke myndighetene – har ansvaret for tilsyns- og disiplinærordningen for advokater. Hovedbegrunnelsen er at dette er en ordning som også vil stå seg i en samfunnssituasjon hvor offentlige myndigheter vil misbruke sin makt til å utøve kontroll med advokatstanden. Tilsynsmyndigheten bør derfor ivaretas uavhengig av det offentlige.

Legeforeningens syn

Spørsmålet om hvilket tilsyns- og disiplinærsystem man bør ha, henger tett sammen med spørsmålet om organiseringen av «advokatsamfunn».

Overordnet støtter vi utvalgets vurderinger om at et tilsynsorgan for advokater bør være tilstrekkelig uavhengig av staten, at det bør være ett organ som har kompetanse til å treffe alle disiplinær- og tilsynssanksjoner, og at det bør være det samme systemet for alle advokater, uavhengig av medlemskap. Det er videre positivt at kollegial veiledning fremheves som en viktig oppgave for dette organet. Videre må det forenkles, da dagens system oppleves fragmentert, uoversiktlig, ressurskrevende og lite forutsigbart.

Vi tror imidlertid ikke at den modellen og løsningen utvalget har landet på nødvendigvis vil ivareta disse hensynene og samtidig ha den nødvendige tillit og legitimitet. Slik vi oppfatter det foreliggende forslaget, vil det samme organet både være profesjons- og interesseorganisasjon for advokater, og samtidig disiplinær- og tilsynsorgan. Vi tror en slik ordning vil legge uheldige begrensninger på advokaters utøvelse av interessepolitikk, og utfordre tilliten og legitimiteten til tilsynsfunksjonen. Ut fra det presenterte, er vi derfor usikre på om grunnleggende hensyn til rettssikkerhet, kvalitet, tillit og effektivitet blir ivare tatt i utvalgets forslag.

Tilsyn med advokatvirksomhet må ha tillit, kvalitet og legitimitet – i befolkningen og for advokatene. Med den organiseringen som utvalget foreslår, kan dette bli utfordrende å få til i praksis.

«Advokattilsynet» som et særorgan, som beskrives i modell 2, mener vi ville være et bedre utgangspunkt for et videre arbeid med en løsning. Vi støtter derfor at det etableres et særorgan som opprettes ved lov, med et råd eller styre sammensatt og utpekt av ulike miljøer. Sammensetningen og organiseringen vil her være viktig. Herunder må medlemmene i disiplinær- og tilsynsorganet ha ulik bakgrunn og representere ulike interesser.

Register over advokater og advokatfullmektiger

Utvalget går inn for at opplysningene om advokater og fullmektiger skal være tilgjengelige i et offentlig søkbart register, for eksempel på Advokatsamfunnets nettsider. Informasjon som foreslås å skulle inngå er advokatens navn og advokatvirksomhetens navn, eventuelt opphør av bevilgning og suspensjon, eventuelt spesialisering (hvis det blir innført) og dato for bevilling.

Etter utvalgets syn vil registeret virke preventivt, og det bemerkes at hensynet til den som skal velge advokat bør veie tyngre enn belastningen som offentliggjøringen medfører for den enkelte advokat. Utvalget mener at hensynet til advokaten tilsier at opplysningene bør ut etter tre år.

Legeforeningens syn

Legeforeningen bemerker her innledningsvis at utvalget altså foreslår å etablere et åpent tilgjengelig register med personopplysninger, som den enkelte advokat vil være forpliktet til å stå oppført i, og hvor eventuelle disiplinærreaksjoner vil bli registrert. Dette vil kunne ha overslagseffekt også til andre sektorer, herunder reguleringen av helsepersonell.

Legeforeningen mener det må gjøres grundigere vurderinger av hvilken informasjon som eventuelt skal inn i et register som dette, og vurderingene må sees i sammenheng med at man ønsker å senke terskelen for å gi sanksjoner. En oppføring om disiplinærreaksjoner kan få store konsekvenser for den enkelte advokat. Videre er det ikke drøftet konkret hvor mye informasjon som skal fremgå – kun at det foreligger et vedtak om en sanksjon eller begrunnelsen i sin helhet. I førstnevnte fall vil informasjonen gi lite veiledning til den som skal søke advokat, mens i sistnevnte fall reises igjen nye spørsmål om håndtering av sensitiv informasjon.

Med hilsen
Den norske legeforening

Frode Solberg
assisterende direktør/sjefadvokat

Jan Eikeland
rådgiver

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)